

Opinnäytetyö lisää terveydenhoitajatyön osaamista

Määttä Virve, Pirnes Johanna, Virkkula Tiina, Honkanen Hilka
11.12.2017 ::

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyölle asetetut tavoitteet ovat vaativat, sillä siinä opiskelijan tulee osoittaa osaamista tietojen ja taitojen soveltamisessa omiin ammattiopintoihin liittyvissä asiantuntijatehtävissä. Tietyin välein onkin hyvä selvittää, miten opinnäytetyöt vastaavat tutkinnon osaamisvaatimuksiin ja työelämän tarpeisiin. Selvityksen tulosten perusteella opinnäytetöitä osataan kohdentaa vastaamaan paremmin työelämässä vaadittavaa osaamista.

Johdanto

Artikkeli pohjautuu opinnäytetyöhön [\[1\]](#), jossa analysoitiin Oulun ammattikorkeakoulun terveydenhoitajakoulutuksessa vuosina 2012–2014 tehdyt opinnäytetyöt. Opinnäytetöitä oli yhteensä 48 kappaletta. Tutkimuksella haettiin vastauksia kysymyksiin, miten opinnäytetyöt kehittävät terveydenhoitajan ydinosaamista ja mille osaamisalueille opinnäytetyöt suuntautuvat. Samalla kartoitettiin terveydenhoitajatyöhön liittyviä haasteita ja jatkotutkimus- ja kehittämisohdotuksia.

Lähtökohtana opinnäytetyölle oli vuonna 2013 aloitettu terveydenhoitajan osaamiskuvauksen kehittämistyö. Kehittämistyön tarkoituksena oli pyrkiä vastaamaan tulevaisuuden ammatillisiin haasteisiin sekä kehittää

koulutettujen terveydenhoitajien ammatillista osaamista valtakunnallisesti tasalaatuiseksi ja vertailukelpoiseksi. Kehittämistyön tuloksena tuotettiin terveydenhoitajien ammatillisen osaamisen kuvaus. ^[2]

Osaamiskuvauksessa terveydenhoitajan tehtäviksi määräytyivät yksilöiden, perheiden, yhteisöjen, väestön ja ympäristön terveyden ylläpitäminen ja sairauksien ehkäisy. Ammatilliset osaamisalueet jaettiin koulutuksen suunnittelua varten viiteen pääluokkaan, jotka olivat 1) terveyttä edistävä terveydenhoitajatyö, 2) yksilön, perheen ja yhteisön terveydenhoitajatyö, 3) terveellisen ja turvallisen ympäristön edistäminen, 4) yhteiskunnallinen terveydenhoitajatyö ja 5) terveydenhoitajatyön johtaminen ja kehittäminen. ^[2]

Opinnäytetöiden painopiste on yksilöissä ja perheissä

Odotetusti suurin osa tutkituista opinnäytetöistä liittyi yksilön, perheen ja yhteisön terveydenhoitajatyöhön, yli puolet liittyi äitiys- tai lastenneuvolatyöhön tai kouluterveydenhoitotyöhön. Toisena suurena ryhmänä oli terveyttä edistävään terveydenhoitajatyöhön ja terveydenhoitajatyön kehittämiseen liittyvät opinnäytetyöt, kuten koulutusmateriaalin tuottaminen. Vain muutama opinnäytetyö liittyi yhteiskunnalliseen terveydenhoitajatyöhön tai terveellisen ja turvallisen ympäristön edistämiseen.

Terveydenhoitajan ydinosaamisen kehittäminen tai tukeminen näkyi opinnäytetöissä muun muassa vahvistamalla jo olemassa olevaa teorian tietoa tai ne toivat lisätietoa yksittäisistä asioista tai paikallisesti. Monet opinnäytetyöt kehittivät myös terveydenhoitoalan koulutusta ja ovat näin osaltaan vaikuttamassa tulevien terveydenhoitajien ammattitaitoon. Opinnäytetyön tavoitteenahan on näyttää opiskelijan osaamista tietojen ja taitojen soveltamisessa omiin ammattiopintoihin liittyvissä asiantuntijatehtävissä ^[3]. Haastavaksi opiskelijan asiantuntijuuden käyttämisen tekee se, että opinnäytetyö aloitetaan jo kauan ennen syventävien ammattiopintojen alkamista.

Moniammatillisuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen muiden koulutusalojen kanssa, esimerkiksi videoiden ja tapahtumien muodossa, oli jätetty tutkituissa opinnäytetöissä käyttämättä. Moniammatillisissa opinnäytetöissä oli kumppaneina joko kättilö- tai sairaanhoitajaopiskelija ja niissäkin terveydenhoitajan rooli jäi pieneksi. Yli 80 % opinnäytetöistä oli pelkästään terveydenhoitajaopiskelijoiden tekemiä. Yllättävää oli, että muutama opinnäytetyö ei liittynyt terveydenhoitajatyöhön ollenkaan. Lähtökohtana opinnäytetyön aihetta valittaessa kuitenkin on, että aihe liittyisi omaan tulevaan ammattiin.

Hyötyä vai ei?

Eniten opinnäytetöistä hyötyivät niiden tekijät itse, sillä heidän tietoutensa valitusta aiheesta lisääntyi merkittävästi. Myös tutkimuksen tai projektin tekemiseen liittyvä oppiminen koettiin hyödylliseksi henkilökohtaisen ammattitaidon kehittymisen kannalta. Muutamassa opinnäytetyössä tekijät ilmoittivat jääneensä ainoiksi hyödynsääjiksi, vaikkei se ole ollut tavoitteena. Tämä saattoi johtua myös tutkimuksen alkuasetelmasta, jossa tulevan tutkimuksen hyödynnettävyyttä ei ole pohdittu realistisesti.

Osa tutkituista opinnäytetöistä oli tuottanut asiakkaiden tai opiskelijoiden kanssa käytettävää materiaalia neuvoloihin ja oppilaitoksiin. Vastuu niiden jatkokäytöstä on kuitenkin opinnäytetyön tilaajalla. Ammatissa toimivat terveydenhoitajat eivät todennäköisesti hae työssä kohtaamiinsa ongelmiin apua opinnäytetöistä, jolloin tieto ja tarvitsijat eivät aina kohtaa. Terveydenhoitajatyön kehittäminen oli kuitenkin yhtenä tavoitteena kaikissa tutkituissa opinnäytetöissä. Opinnäytetöissä tuotetun tiedon levittämiseen tarvitaan nykyistä toimivammat käytännöt.

Terveydenhoitajatyöhön liittyvät haasteet opinnäytetöissä

Tutkimuksessa selvitettiin myös terveydenhoitajan työn haasteita. Opinnäytetöiden mukaan terveydenhoitajat kokevat huolta omasta osaamisestaan useilla eri alueilla. Haasteeksi koettiin asiakkaan motivoinnin onnistuminen ohjaustilanteissa, asiakkaan tietojen, taitojen ja elämäntilanteen kartoittamisen onnistuminen sekä erilaisten tunnistamisen keinojen käyttäminen asiakastilanteessa. Myös eri kulttuureista tulevien asiakkaiden kanssa tapahtuvan vuorovaikutuksen onnistuminen tuntui epävarmalta.

Terveydenhoitajatyön yhteiskunnallisiin muutoksiin liittyvät haasteet olivat samoja, mitä Työministeriö on kirjannut terveydenhuollon haasteiksi tulevaisuusennusteessaan ^[4]. Oman osaamisen lisäksi haasteiksi nimettiin terveydenhoitajatyön resurssit, yhteiskunnalliset muutokset, terveydenhoitajan kokemus riittävästä koulutuksesta sekä terveydenhoitajan rooli työyhteisössä. Tutkimuksessa kävi ilmi, että terveydenhoitajilla on taitoja ja työkaluja, mutta kiire ja liian suuret vastualueet koetaan merkittäväksi haasteeksi työssä. Lisäksi

ajan vähyys ja henkilöstön vaihtuvuus, teknisten työvälineiden vanhanaikaisuus ja järjestelmien yhteensopimattomuus vaikeuttavat työtä. Myös yhteiskunnalliset muutokset, kuten ikääntyvien määrän lisääntyminen, sosioekonomisten erojen kasvaminen, muuttuneet perherakenteet ja yksilön terveyteen vaikuttavat kielteiset ilmiöt näkyivät opinnäytetöissä.

Jatkotutkimus- ja kehittämis ehdotuksista uusia opinnäytetöitä

Lähes kaikissa opinnäytetöissä oli esitetty mielenkiintoisia jatkotutkimus- tai kehittämis ehdotuksia. Ne voidaan jakaa neljään ryhmään: tiedon kerääminen asiasta tai ilmiöstä, materiaalin kehittäminen, tutkimuksen jatkaminen tai toistaminen sekä koulutuksen kehittäminen. Suurin osa jatkotutkimus- ja kehittämis ehdotuksista liittyi lisätiedon keräämiseen sekä erilaisten tuotteiden tai palveluiden kehittämiseen, vähiten koulutuksen kehittämiseen. Useat jatkotutkimusaiheet liittyivät oman opinnäytetyön hyötyjen arviointiin työelämässä, etenkin erilaisten tuotteiden käyttöönottoa ja hyötyjä haluttiin arvioitavan.

Tietoa ehdotettiin kerättävän lasta odottaviin, lapsiin, nuoriin, lapsiperheisiin ja vanhemmuuteen liittyvistä ilmiöistä, mikä on luonnollista tutkittujen opinnäytetöiden painottumisen vuoksi. Lisäksi tietoa ehdotettiin kerättävän sekä terveydenhoitajien että asiakkaiden kokemuksista käytössä olevista työmenetelmistä ja niiden vaikuttavuudesta. Materiaalin kehittämisessä ideoitiin asiakkaille tai terveydenhuollon henkilökunnalle jaettavia oppaita eri aiheista. Myös nykyisten materiaalien kääntämistä eri kielille ehdotettiin, mikä taas ei varsinaisesti kuulu terveydenhoitajatyöhön. Jotkut jatkotutkimus ehdotukset olivat jopa hieman suurieleisiä opinnäytetöiksi, kuten tehdyn tutkimuksen laajentaminen valtakunnalliseksi tutkimukseksi. Opinnäytetöissä esiintyi kuitenkin kiinnostusta paikalliseen, alueelliseen tai valtakunnalliseen vertailuun sekä hyödyn ja merkityksellisuuden mittaamiseen. Tietoa ei ole siitä, miten paljon toiset opiskelijat tarttuvat valmistuneiden opinnäytetöiden jatkotutkimus ehdotuksiin ja huomataanko niitä tarjota opinnäytetöitä.

Lopuksi

Opinnäytetyöt kehittävät ammatillista osaamista hyvin yksilöiden, perheiden ja yhteisön terveydenhoitajatyössä, mutta yhteiskunnallinen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen liittyvä osaaminen jää opinnäytetöiden kautta vähäiseksi. Opinnäytetyöt tehdään pääasiassa oman tutkinto-ohjelman opiskelijoiden kanssa. Yhteiset opinnäytetyöt muiden sosiaali- ja terveysalan tutkinto-ohjelmien opiskelijoiden kesken ovat harvinaisia, puhumattakaan ammattikorkeakoulun eri alojen opiskelijoiden yhteisistä opinnäytetöistä.

Selvitys tuotti tietoa myös terveydenhoitajatyön haasteista sekä niistä työelämän tarpeista, joihin koulutuksessa ei tällä hetkellä riittävästi vastata. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää terveydenhoitajaopiskelijoiden opinnäytetöiden ohjausprosessissa sekä opinnäytetöiden aiheen valinnassa kohdentaen töitä paremmin vastaamaan terveydenhoitajan osaamisvaatimuksia ja työelämän tarpeita. Tuloksia voidaan hyödyntää meneillään olevassa opetussuunnitelmien uudistuksessa.

Lähteet

1. [^]Määttä, V., Pirnes, J. & Virkkula, T. 2017. Opinnäytetyö terveydenhoitajatyön kehittäjänä. Opinnäytetyö. Hoitotyön tutkinto-ohjelma, terveydenhoitaja. Oulun ammattikorkeakoulu. Hakupäivä 20.5.2017.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/126794...>
2. [^]^{ab}Haarala, P. 2014. Terveydenhoitajan ammatillisen osaamisen kuvaus. Terveydenhoitajakoulutuksesta valmistuvien osaamisalueet, tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Viitattu 30.11.2017,
http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Sosiaali_ja_terveys...
3. [^]Oulun ammattikorkeakoulu. 2016. Opinto-opas 2014-2015. Hakupäivä 4.2.2016.
<http://www.oamk.fi/opinto-opas/koulutusohjelmat...>
4. [^]Työministeriö. 2016. Terveydenhuolto 2015. Taustaa. Hakupäivä 13.8.2016.
<http://tymi.fakiirimedia.com/esitykset/popup.php?esitys=22&teksti=Taustaa>

Metatiedot

Nimeke: Opinnäytetyö lisää terveydenhoitajatyön osaamista

Tekijä: Määttä Virve; Pirnes Johanna; Virkkula Tiina; Honkanen Hilkka

Aihe, asiasanat: ammatillinen kehitys, koulutus, opinnäytteet, osaaminen, terveydenhoitajat

Tiivistelmä: Terveydenhoitajakoulutus on vastikään täyttänyt 90 vuotta. Terveydenhoitajien osaamisvaatimuksia on päivitetty ja samanaikaisesti on arvioitu koulutuksen vastaamista työelämän tarpeisiin.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä tietoa terveydenhoitajaopiskelijoiden tekemistä ja julkaisemista opinnäytetöistä. Tutkimalla Oulun ammattikorkeakoulussa julkaistuja opinnäytetöitä selvitettiin, miten opinnäytetyöt kehittävät ja tukevat terveydenhoitajien ydinosaamista. Lisäksi selvitettiin terveydenhoitajatyön haasteita, joita olivat muun muassa terveydenhoitajan kokemus omasta osaamisesta, vähäiseksi koetut resurssit sekä yhteiskunnalliset rakennemuutokset.

Kiistatonta on, että opinnäytetyö tukee terveydenhoitajan ydinosaamista tuottamalla ajantasaista tietoa ja materiaalia. Huolenaiheena on, että opinnäytetöiden kautta hankittu tieto ei päädy työelämän jatkokäyttöön. Tutkimusta varten analysoitiin 48 opinnäytetyötä, jotka on julkaistu Oulun ammattikorkeakoulussa vuosien 2012-2014 aikana. Tutkimus toteutettiin laadullisen ja osittain määrällisen tutkimuksen keinoin.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2017-12-11

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017120555331>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Määttä, V., Pirnes, J., Virkkula, T. & Honkanen, H. 2017. Opinnäytetyö lisää terveydenhoitajatyön osaamista. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 44. Hakupäivä xx.xx.2017. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017120555331>.